

Anno 1969

**Šistasitnekas – Nedaudz vārdos – Es caur savu objektīvu ņemu
dabu – beigtu, dzīvu...**

Pastkarte. Uzraksts reversa pusē: *Trans-Austrālietis, atklāts 1969. g. 15. jūnijā. Attālums starp Pertas galveno staciju un Portpīriju (ostas pilsēta Dienvid-Austrālijā) – 2,439 km.*

Uldis Siliņš: *Šis ir Pertas vilciens, ar kuru mums bija jāmēro tālais ceļš uz Pertas KD. Ja brauca no Sidnejas, tad bija vēl mazliet vairāk nekā 1000 km, ja no Brisbenes, tad otrs 1000.*

Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

ŠISTASITNEKAS

SLT sāk sezonu ar manis rakstīto *Kaleidoskops 1969*, par ko A. Zariņš *Treji Vārti*, Nr. 136 raksta: *Šis Kaleidoskops izcēlās ar ekonomiju un vienkāršību.*

Uzvedumā viesojas mans senais cīņu biedrs J. Zemītis no Melburnas un skatuves dēļus pirmo reiz min Sp. Klauverta meita Agrita.

Es vadu režiju un piedalos kā aktieris 10 skečos no 17. Dekorators ir J. Čečins. No visa klāsta, manuprāt, vērtīgākie ir *Senie kūri*, *Iesvētamā meita* un *Ziedojumu vākšana*.

(Ērģeļu skaņu pavadīta, uzskrien iesvētamā meita (V. Līce), baltā kleitā, puķu klēpi rokās.)

*Es ir tik priecīg', es ir tik laimig',
Kā mākonīts balts ar silver lainīng,*1)
Jo kā to sak' iekš letvian neišen*2):
Man šodien bij baznicā konfirmeišen*3)*

*Cik ērgelmen skaist' to orgān*4) spēlēj,
Un servis un blesing*5) – viss latvieš' mēlē!
Zin, pastors*6) mums servēj*7) šerij' – tik gārd'!
Es tikai brinās, par ko viņš tur runāj',
No tā es saprast nespēj ne vārd',
Bet tas bij nais!*8)*

*Un kad es iekš veding*9) nāks sanemt blesing,*10)
Ir Džonij ir es bus iekš našnal dresing*11),
Lai visi skvēri*12) to patur pauri,
Ka es ir latvian*13) caur un cauri.
(māj kādam ar roku)
Mans boifrends man' gaida, pūr dīr*14)
O Džonij dārling, kam over hier
Meet ze folks!*15)*

*Vai tas nav splendid *16) , vai tas nav terifik, *17)*
*Mans dedi*18) tais parti*19) iekš hotel Pasifik!*

(Uznāk skots (I. Apelis) tartanā)

*Bet, dier hārts*20) kāpēc jus visi tik domig?*
*Šis ir mans braidgrum*21) Džonny MacCormick!*

Džonijs:
*Ai!*22)*

*Nāc, laddy*23)! (publikai) Bai-bai! 24)*
Mēs bus ar jums redzig!
*Lai kāds viņš nešnals*25),*
Bet sirds viņam dedzig'!

Džonijs:
Ai!

*1) *silver lining* – sidraba odere, *2) *Latvian nation* – latviešu nācija, *3) *confirmation* – iesvētības, *4) *organ* – ērģeles, *5) *serviss and blessing* – dievkalpojums un svētīšana, *6) *pastor* – mācītājs, *7) *serve* – pasniedza, *8) *nice* –jauki, *9) *wedding* – kāzas, *10) *blessing* – svētība, *11) *dressing* (tekstā nepareizi lietots) – tautas tērps, *12) *square* – paštaisns, vecmodīgs, principa cilvēks, *13) *Latvian* – latviete, *14) *poor dear* – nabaga dārgumiņš, *15) *Oh, Johnny darling, come over hier, meet the folks* – Džonij, dārgumiņ, nāc te, satiec ļaudis, *16) *splendid* – spīdoši, *17) *teriffic* – ļoti labi, *18) *daddy* – tētiņš, *19) *party* –viesības, *20) *dear hearts* – mīlās sirdis, *21) *bridegroom* – līgavainis, *22) *aye* –skotu jā, *23) *laddy* – manu zēn, *24) *bye-bye* – ardievu, * 25) *nationality* – tautība.

Jau atkal klāt ir ziedojumu laiks.
(dziesma)

Jau atkal klāt ir ziedojumu laiks.
Ir klāt, ir klāt šis brīdis baigs,
Jau atkal klāt ir ziedojumu laiks!
Kur vien tu, cilvēk, pagriezies,
Tev listi priekšā liek,
Tu atrauj bērniem kumosu,
Lai tautai labums tiek,
Tu sūri krātos dolārus
Iekš kolektšķīvja met –
Kas drīkst būt pret?

Kas drīkst būt pret?

*Kultūrfondi, baznīcfondi,
Tautas balvas, nama fondi,
Un vai tu civilists vai kanaks,
Tev ziedot prasa Daugav's vanags!*

*Goperfondi, Kapa fondi,
Skolu fondi, Raiņa fondi,
Mesls latvju ģimnāzijai
Un pieminēklis Aspazijai*

*Subskribenti,imenti,
Sestdien's skolai 10 centi,
Dolārs fondam nacionālam,
Vai citam mērķim cēlam, tālam.*

*Kur vien tu, cilvēk, pagriezies,
Tev listi priekšā liek,
Tu atrauj bērniem kumosu,
Lai tautai labums tiek,
Tu sūri krātos dolārus
Iekš kolektšķīvja met –
Kas drīkst būt pret?
Kas drīkst būt pret?*

Tartīfs ir jau trešā Moljēra komēdija mūsu repertuārā. Režisors – I. Sveilis, dekoratore – V. Spoģe-Erdmane.

Par izrādi A. Zariņš raksta:

Tartifa izrādē skatītāju bija vairāk nekā parasti. Daļa bija U. Siliņa komiķa talanta cienītāji, daļa Vijas Spoģes-Erdmanes dekorāciju apbrīnotāji, daļa jauno spēlētāju radi un draugi. Kad Moljers sakāpinājis skatītāju interesi līdz kulminācijai, viņš atļauj no kulisēm izslīdēt Tartīfam, ko allaž saņem ar aplausiem. SLT tas notika tāpat. Ja sākumā smēdināja tēla maska, tad turpmākā spēlē U. Siliņa Tartīfs atklājās daudzās gradācijās – liekulībā, neuzticībā un bailēs, likdams lietā nevien mīmiku, balss modulācijas un kustības, bet arī visu ķermeni. U. Siliņa varēšanas līdzgaitnieku saimei pievienojās K. Gulberga Oreons, M. Ansules Elmīra un L. Zemgales Dorīna. (...) Kā jaunie, tā piedzīvojušie aktieri bija vienādi dziļi latviski franči. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 136)

Moljēra *Tartifs* SLT uzvedumā. U. Siliņš (Tartifs), L. Zemgale (Dorīna)
Attēls no Ulda Siliņa personīgā arhīva.

SLT jauniešu ansamblis K. Ābeltiņa režijā iestudē R. Blaumaņa komēdiju *Trīnes grēki*, ar ko sidnejieši piedalās 8. Austrālijas latviešu jaunatnes dienās. Dekorators I. Krūmiņš.

Dažus vārdus par SLT Jaunatnes teātri, kas savā laikā bija ļoti aktīvs un laika skrejā devis jaunus aktierus. Ļoti talantīga bija E. Medne, kas, diemžēl, teātra gaitas neturpināja. Vēl jāmin E. Ķipste, vēlākais profesionālais režisors austrāliešu teātros, tāpat J. Čečins, L. Ozere-Čečina, I. Krastiņa (kura teātra gaitas ilgi neturpināja), A. Kariks, I. Sauka-Brūvere. Jaunatnes ansamblis deva iespēju debitēt arī jaunajiem dekoratoriem jeb scenogrāfiem.

Tas, ka SLT iepazīstina savus skatītājus ar pasaules dramaturģiju, ir nenogurstošās tulkotājas L. Veikinas nopelns. Viņas tulkojumā un režijā ir arī V. Hola un K. Voterhauza traģikomēdija *Melīgais Bilijs*. Dekorators – U. Āboliņš.

Ar šo lugu SLT piedalās TF Adelaidē un saņem lieliskas atsauksmes. Teātra recenzente Adelaidē M. Biezaite raksta:

Luga tiešām saistoša. “Labu” to padarīja labais tulkojums, labi izvēlēti aktieri un laba režija. Alma Saiva, tēlodama veco māti, deva tik spilgtu raksturu, ka nevaru

Mērnieku laiki SLT uzvedumā. 2. no kr. – K. Gulbergs (Pietuka Krustiņš), U. Siliņš (Prātnieks), J. Pelšs (Oliņš), A. Eglītis (Drekberģis). Attēls no SLT arhīva.

pat iedomāties, kas un kā šo lomu varētu labāk nospēlēt. (Biezaite M. 3 dienas, 4 lugas, 1200 skatītāji, 8 balvas. AL, 1969. g. jūlijs)

Lija tiek uzteikta kā viena no labākajām Austrālijas latviešu aktrīsēm. Labas atsaucsmes saņem I. Nīcis, A. Apele, R. Ošiņa, I. Apelis un J. Ķauķis (Billijs), kurš ar šo inscenējumu atzīmē savu 10 gadu darba jubileju.

Festivālā SLT kā labākais ansamblis saņem LAA KF balvu, labāko aktieru apbalvojumus – J. Ķauķis un L. Veikina, palīglomā – A. Saiva.

Mājinieki piedalās ar M. Zīverta lugu *Cilvēks grib dzīvot*, režisors V. Dulpiņš, DV Brisbanes nodaļas dramatiskā kopa ar B. Manhofa komēdiju *Pūce un kaķītis*, režisors T. Lundbergs, un ALT ar L. Kiarelli grotesku komēdiju *Maska un seja*, režisors G. Grauds. (Trūkst ziņu par pārējiem apbalvotajiem.)

K. Gulbergs iestudē *Mērnieku laikus* L. Zemgales dramatisējumā. Dekorators – M. Gauja.

Zemgales dramatisējums neizbēg no kriticisma, un arī mēs, aktieri, neizejam sveikā. Visvairāk uzteikts tiek A. Knope (Tenis), V. Līce (Liene) un jaunais A. Eglītis (Drekberģis). Es spēlēju Prātnieku – esot bijis par daudz labdabīgs.

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: *Sidnejas latviešu teātra uzvedums “Mērnieku laiki”, 1969.*

Mans līdz šim jaunākais produkts *Šurturitnekuršistasitnekas* ir rakstīts pantā. Gadu skrejā tā ir Austrālijā uzvesta vairākkārtīgi. Pirmais uzvedums ir manā režijā, un es pats tēloju operdziedoni Enriko Zaļo Vardi. Dekorators ir J. Svilāns.

Lugai bija arī otrs variants, kas nav saglabājies. Atceros, ka mēs vienā inscenējumā seifu spridzinājām. *Spārnotajos gados* nav minēta Pīlknābene, Pīļu Mīle, Lairas putns nodēvēts par Laivas putnu un Peļu Gusts par Peļu Gosto.

Prologu es uzrakstīju daudz vēlāk, un tā Laumiņa, kurai bija uzticēts ievadīt izrādi, palika bez darba.

*Bēni, uzklausaities nu,
Stāstīsim jums pasaku:
Dienvidos no Šāuntā,
Pusceļā uz Itnekā.
Jūdzes trīs no Itnekur
Stāv pilsētele Šuruntur.
Stāsts mans ir par šo un to,
Šis un tas par itneko.
Cerēsim, ka smiesit gardi
Par Enriko Zaļo Vardi.
Kas viņš tāds? Dziedon's tas,
Pasaul's klases kontrabass,
Vombatu un Meža Pīli,
Pīlknābi un Krokodīli,
Policistu Meža Cūku,
Ķirzaku ar alus krūku,
Peļu Mīci, Peļu Gustu,
Šurtur pilsēteles krustu –
Laupītājus Dingo, Žurku,
Kā ar trešo pilsēt's velnu –
Razbainieci Čūsku melnu.*

*Bet nu sāksim knaši, knaši
Izrādi, lai varam paši
Skatīt zvērus vaigu vaigā
Šurun tur kas apkārt staigā.*

Šurtur pilsētelē ierodas Konventdārza dīķa solists Enriko Zaļā Varde ar savu tru-pu un apmetas pilsētas vienīgajā viesnīcā. Lai gan īpašnieks un ģenerālmenedžeris Kirils Ķirzaka ir garantējis pilnīgu klusumu, pa nakti Vardes istabā iebrūk peļu bars, kas svin Peļu Gusta dzimšanas dienu, un pēc asas vārdu pārmaiņas ar saniknoto

Ulda Siliņa *Šturturītekuršistasitnekas* SLT uzvedumā. No kr. – Piļu Mīle (H. Dukure), Piļknābene (A. Saiva), Enriko Zaļā Varde (U. Siliņš), Melnā Čūska (M. Ansule), Leopolds Sienāzis (D. Štopa), Peļu Mīce (I. Rēbauma), viesnīcnieks Kirils Ķirzaka (J. Ķauķis). Attēls no SLT arhīva.

Vardi izgāž solistu no gultas uz grīdas. Peļu prieki ir īsi, jo visiem par pārsteigumu zem gultas ir gulējusi Melnā Čūska, slēpdamās no policijas.

Mākslinieks, veikli apvārdots, salīgst Čūsku sev par sargu (*Ess teikššu atklāti: ir bijis brīdiss, / Kad esmu lūdziess, pat uz vēder' līdiss, / Bet vissiem atbilde bij viena: / Ššodien nevaj'g, pienāc citā dienā. / Reiz izmissumā ssevi maissā bāzu / Un lūdzu nesst uz zoolōgisko dārzu, / Lai pārdotoss par nabaggrašiem, / bet viņiem bij jau melnāss čūskass paššiem*)

Tā ir kļūda, par ko Varde samaksā ar savām biksēm un svārkciem. Pateicoties policistu modrībai, drēbes tiek atgūtas, bet pats nelielis izmūk un pievienojas Bērtuļa Dingo bandai. Dingo uzzinājis, ka policija pa krūmiem meklē Melno Čūsku, ierodas pilsētā aplaupīt banku. Laupīšanas mēģinājumu izjauc Enriko sieva, ugunīgā prima-donna Emjū. Luga nobeidzas ar operu.

Luga izdota *Ievandas* apgādā, Rīgā, 1997. g.

Par izrādi K. Freimanis savā recenzijā raksta:

Šīs fantastiskās spēles darbība noris Austrālijas dzīvnieku pasaulē. Tur ir labi un ļauni, gudri un vientieši. Ja angļu rakstnieks Džordžs Orvels savus politiskos tēlus iemieso lauku saimniecības lopu viepļos, tad Uldis Siliņš savos tēlos iezīmē pašmājas cilvēkus ar cilvēciskām īpašībām un izdarībām.

Tā nebija bērnu luga, jo trūka centrālās figūras, kuru bērni iemīl, kuram dzīvo līdzī un kuru apdraud nelieši. Gliemezis, kam māja izmaksāta, kam patīk jaunas meitenes, bet kas mocās "ar to pašu sirdi", nav bērnu varonis.

Tāds nav arī operdziedonis Varde, kas meklē mieru. Nedz arī lugas sarunu valoda bija domāta bērniem. Bet kas saka, ka tai vajadzētu būt bērnu lugai? Vismazāk pats autors, jo darbs nosaukts par fantāziju. Nedz arī tā bija fantāzija, kas mēģinātu ar tēlu palīdzību noskaidrot, kas notiek mūsu zemapziņā. Tālu no tā.

Šī luga varbūt ir U.Siliņa protests. Protests pret konvenciālo, realistisko sižetu, pret to, ka no katras lugas mums kaut kas "jāpārnes mājās", pret liekulīgo morāli, pret ieskatu, ka visam uz skatuves jābūt labas gaumes robežās. Kopā saņemot, protests pret visu, kas kavē atraisītu, brīvu spēles prieku. Šādai lugai ir vieta teātru repertuārā. Autoram par tās uzrakstīšanu pienākas paldies.

Tā bija ātra tempa izrāde. (...) Varbūt fantāzijas varēja vairāk prasīt delarta mēmajā spēlē. Visumā ansamblis bija atraisījies radīšanas priekā.

Apbrīnas vērti bija daudzo zvēru kostīmi un maskas. Žēl, ka tērpu gatavotājiem šoreiz nerīkoja jubileju. (Freimanis K. Kaleidoskops pantā. 1969.g. novembris)

Pielikumi Historia.lv:

Attēlu galerija: *Sidnejas latviešu teātra uzvedums "Šurturitnekuršistasitnekas", 1969.*

Sp. Klauverts ar meitu Agritu.
Attēls no Spodra Klauverta personīgā arhīva.

Atiesim mazliet pagātnē. 1962. g. Sp. Klauverts uz īsu brīdi nonāk slimnīcā ar laužu kāju. Tajā pašā gadā viņš saraksta lugu *Ceļinieka dziesma*, ko vēlāk nosauc par *Augstiene 273*. Šis darbs tiek vairākkārtīgi pārstrādāts, un gala rezultāts lasāms gandrīz kā filmu scenārijs. Bija pat izmeklēta mūzika.

Tas Spodrim bija ļoti neparasti. Viņš vienmēr bija steigā. Rakstīja tieši uz matricas, un tad vairs nekādi labojumi nebija iespējami.

Skaitlis 273 gan rāda pacēlumu metros virs jūras līmeņa, bet tas pats skaitlis ar mīnus zīmi priekšā ir arī absolūtās nulles punkts, pie kuras jāizdziest katrai dzīvībai.

Jāpiekrīt L. Bērziņai, ka *Augstiene 273* būtu lieliska televīzijas luga. Nāves jausmu un baiļu piesātinātā zemnīcas atmosfēra krievu ielenktajā augstienē 2. Pasaules kara laikā ļoti tieši un spēcīgi iedarbotos uz skatītāju.

Recenzenti *Augstienē 273* saskata trūkumus, bet nenoliedz tās literāro vērtību. Man bija uzdots rediģēt divas Spodra lugas, kuras bija paredzēts ievietot Spodra Klauverta piemiņas grāmatā. *Augstienē* bija daži ļoti nedramatiski, īsi skati, kas sekoja viens otram, un sagādāja man galvassāpes. Es ilgi nevarēju izšķirties, ko ar tiem darīt. Vai man bija tiesības šos skatiņus svītrot? Beidzot izšķīros, ka es nodarīšu sava drauga reputācijai vairāk pāri, ja skatus atstāšu nesvītrotus.

Interesanti, ka dažus prototipus Spodris bija ņēmis no savām dienesta gaitām – piem., virsseržantu un leitnantu Jekalu. Pēdējais ir rādīts kā karikatūrisks, pompozs idiots. Spodris man minēja arī viņa vārdu. *Es šo cilvēku esmu saticis*, es Spodrim sacīju. Viņš tūlīt pēc vācu ienākšanas bija ar otru virsnieku ienācis uz brīdi mūsu mājās.

Man šķiet, ka Spodrim likās arī smieklīgs pulkv. Lobes rīkojums Volhovā sava pulka iecirknī bunkurus dēvēt seno latviešu varoņu vārdos.

Luga savu pirmizrādi piedzīvo tikai pēc 7 gadiem, 9. RD Adelaidē. Gadu vēlāk to uzved Sidnejā, režiju vada pats autors. Dekorators – Dž. Krīvs.

Vienīgo sieviešu lomu atveido Spodra meita, pianiste A. Klauverte.

Sadarbībā ar V. Motmilleru Klauverts izveido ļoti glītu programmas grāmatiņu. Finansālu pabalstu grāmatiņas sagatavošanai sniedz vietējā DV nodaļa.

K. Freimanis sadod man (virslt. Riemeris) un I. Nīcim (virsseržants Viršs) *pa ādu*, ka mūsu raksturi esot bijuši mazāk iezīmēti kā gaidīts. Jā, varu tikai piekrist, bet tur sava vaina ir arī autoram.

Uzteikti A. Klauverte, J. Pelšs, I. Apelis, A. Eglītis un J. Ķauķis. (Freimanis K. *Augstiene 273*. AL, 1969. g. janvāris)

NEDAUDZ VĀRDOS

* 1969. gadā rodas izdevība nopirkt blakus māju Latviešu namam, kas būtu laba vieta sestdienas skolām un vidusskolai. Tādā gadījumā varētu LN iekārtot arī klubu

K. Gulbergs 2000. gados.
Attēls no SLT arhīva.

ar alkoholiskiem dzērieniem, uz ko spiež daļa sabiedrības, sevišķi *Daugavas Vanagi*. Likums neatļauj skolai un klubam būt zem viena jumta. Īpašnieki pārdomā, un no pirkuma nekas neiznāk.

Daugavas Vanagi nopērk savu īpašumu Benkstaunas priekšpilsētā un uzbūvē klubu, iekārto bibliotēku, kanceleju, pārvaldnieka dzīvokli. Diemžēl DV nama zāle ir maza un tai nav skatuves.

Arī katoļu draudze ir uzcēlusi savu ēku ar zāli un skatuvīti, tāpat Sidnejas Ev. lut. draudzei ir sava baznīca, vēlāk uzbūvē arī draudzes namu ar zāli un mazu skatuvi.

Sidnejas Latviešu nams mūsu vajadzībām atkal ir kļuvis par mazu, un ārkārtas SLB sapulce nolemj veco māju vēlreiz pārbūvēt – arī šoreiz pēc R. Zusteras projekta.

* 1969. gadā iznāk manas pirmās publikācijas – skeču krājums *Konservēts Latvisms* un *Spēlēsim Teātri*. Pēdējais piedzīvo tikai vienu vai divas burtnīcas, līdzautore ir mana māte E. Siliņa. Apdare ir nožēlojama – mašīnrakstā, rotatora tehnikā ar iespiestiem vākiem. Viss kopā sastiprināts ar divām skavām. Toties cena lēta.

Neatceros, vai saņēmu savu naudiņu atpakaļ. Piedāvāju arī ārzemēm. Viena otra atbilde bija kurioza. *Šogad nevajagot, varbūt nākamgad.*

* I. Sveilis ir atteicies no SLT priekšsēža amata. Viņa vietā ievēl

K. Gulbergu. Mēs sākumā bijām skeptiski par Čarļa piemērotību amatam, bet, redzot ar kādu enerģiju viņš ķērās pie darba, šaubas pamazām izgaiss.

* Teodora Tomsona 60 gadu jubilejai Literārā sekcija rīko atsvēti ar referātu, solistu un SLT aktieru līdzdalību.

* Kultūras dienas notiek šogad Pertā. Siliņu dzimtu pārstāv Mārtiņš Eduards Siliņš.

Vislabāk apmeklētais sarīkojums bijusi Kultūras dienu balle ar turpat 800 līksmotājiem. Nākamais – tautas deju sarīkojums, kas pulcējis tuvu pie 700 cilvēkiem, Pertas latviešu dramatiskās kopas izrāde, D. Olmaņa dramatisējums *Skarbā piekraste* (pēc V. Kārklīņa romāna *Teika par septiņiem kuģiem*) – 600, tikpat liels skaits apmeklējis arī kopkoru koncertu.

ALT piedalās ar M. Zīverta lugu *Kurrrpurū*.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

V. Hols un K. Voterhauza traģikomēdijā *Melīģais Billijs* SLT uzvedumā, 1969. g. No kr. – Anita Apele (Barbara) un Jānis Ķauķis (Billijs). Attēls no SLT arhīva.

Melīģais Billijs. No kr. – Lija Veikina (Alise Fišere) un Jānis Ķauķis (Billijs Fišers). Attēls no SLT arhīva.

1969.g. 19.oktobrī
Nr 186.

"CILVĒKS MĀRTIŅA ZĪVERTA LUGĀS"

1.

Referāts Marta Paipala
Fragments no lugas "Naīda" izpildīs Mārtiņš Siliņš
un Teobalds Kalniņš

starpbrīdis

Referāts (turpinājums) ... Marta Paipala
Fragments no lugas "Vārā" izpildīs Mirdza Ansule,
Arvīds Lucis un Jānis Čēcins

SLT Literārās sekcijas sarīkojums 1969. g. oktobrī.
No Ulda Siliņa personīgā arhīva.

K.Veinberga gleznu izstādes atklāšana Sidnejas Latviešu namā, 1969. gada 31. maijs.
No kr. – G. Krūmiņš, K.Veinbergs un E. Klauverte. Attēls no SLT arhīva.